

»Te stare stvari so večne, potrebujejo samo ljubezen in čas,« pove elektrotehnik Dragan Belić med tem, ko preizkuša, kako se odziva nedavno prispeli gramofon iz 60. let.

CENTER PONOVNE UPORABE

Nesrečni, če jim prinesejo kaj novega

Ljubljančani v Center ponovne uporabe v Povšetovi ulici vsako leto pripeljejo več odvečnih stvari, hkrati pa jih vedno več dobi nov dom.

Darja Valenčič **Tomaž Skale**

»Si predstavljate, koliko lončkov za kavo vsak dan pristane v smeteh? To morajo biti grozljive številke,« se zdrzne **Marinka Vovk**, nosilka ideje centrov ponovne uporabe pri nas, medtem ko v ljubljanskem centru na Povšetovi ulici 4 izbiramo keramično skodelico za kavo. Ta ne le da je v naslednjem trenutku vase sprejela vročo tekočino, ampak bo še dolgo služila temu namenu v novem domu, čeprav njen prejšnji lastnik ni več videl njene uporabne vrednosti.

Takšen je okolju prijazen koncept čajne kuhinje v Centru ponovne uporabe Ljubljana. Prideš, si izbereš skodelico, iz avtomata za en evro dobiš zeleni napitek, po uporabi skodelico umiješ, spraviš v vrečko iz odpadnega papirja in odneseš domov. »Potem te tudi doma opominja na kroženje, ponovno uporabo,« pristavi Vovkova, ki jo najbolj veseli, ko stranke vzamejo v roke skodelico kave in se sprehodijo po dobro založeni trgovini.

Niti ji ni toliko pomembno, da kaj kupijo, ampak da vidijo, koliko še uporabnih reči lahko dobi novo priložnost, predvsem pa, da dobijo navdih, kako lahko sami popestrijo in uporabijo kakšne stvari, ki so v njihovih očeh že izgubile čar.

Kava in popravilo

»Zgodilo se je tudi že, da so nam nekaj podarili, ker jim ni bilo všeč, potem pa, ko so videli, kako lahko ta stvar deluje v določeni kombinaciji skupaj z drugimi stvarmi, so kupili svoje stvari nazaj,« se nasmeje ena izmed petih zaposlenih v centru, oblikovalka **Barbara Jančič**. Njena naloga je, da so stvari na policah prijetne za oko, da ljudje nimajo vtisa, da gre pravzaprav za odpadke. Skrbi tudi za celoten videz trgovinice, ki jo napolnjujejo izključno preobraženi podarjeni predmeti. Celo stenske police so narejene iz delov stolov, kovčkov, knjig, okenskih okvirjev, starih rega-

lov, pritrjenih na različne načine, tudi s starimi pasovi.

»Naša zaveza je, da nič ne delamo iz novega,« poudari Vovkova in se pri vodenju po centru večkrat ustavi. Za vsakim predmetom je namreč zgodba. Vzorec na vrtni kuhinji iz odpadnih palet je navdihnila zavesa, predpasniki in nakupovalne vrečke so nastali iz ostankov blaga, lična hišica za igrače iz starih regalov, slike iz vinskih zamaškov, ure iz vinilk, ogledala iz starih loparjev... Dobivajo tudi vse več naročil za unikatna darila, popravljajo in prenavljajo po željah lastnikov predmetov, že nekaj mesecev pa lahko ti tudi sami sodelujejo pri tem.

Septembra se je namreč ljubljanski center ponovne uporabe vključil v svetovno mrežo kavarnic popravilnic pod imenom Repair Café. Vsak zadnji četrtek tako na Povšetovi 4 obiskovalec dobi kavo in skodelico, poleg tega pa lahko s seboj prinese svoj ljubi kos, ki bi ga želel spet uporabljati, ali neljubi kos, v katerem vidi potencial za nekaj novega. Za to ima na voljo vse pripomočke, za ideje in pomoč pa so prisotni tudi različni mojstri iz mreže centrov ponovne uporabe.

»Tudi na tak način želimo vplivati na zavest ljudi. Zdaj ni več izgovora, da bi radi dali kaj popraviti, a ne morejo ali pa je to zanje predrago,« pove Vovkova, ki zraven obvezno poudari, da je zelo pomembno, **da popravila podpira ministrstvo za okolje in prostor. To je pomemben korak naprej.** Dolga leta,

V ljubljanski center prihajajo okoljsko bolj ozaveščeni ljudje, ki prepoznavajo dodano vrednost našega dela in izdelkov.

Marinka Vovk
mreža centrov
za ponovno uporabo

ko je iskala poti, kako reševati še uporabne reči, so namreč birokratsko vztrajali, da je odpadke zgolj odpadke.

Raje staro kot novo

»O, kako lepa košara! In diaprojektor!« je bila vesela **Irena Klančar**, ki je ob našem obisku sprejemala, kar so občani pripeljali v svojih avtomobilih. Po treh letih delovanja največji center ponovne uporabe v Sloveniji še vedno vsakodnevno zasujejo z najrazličnejšimi stvarmi, od drobnarij, tekstila do pohištva, dvakrat na teden pa dobijo še stvari iz zbirnega centra na Barju. A

Klančarjeva je na podlagi slišanih zgodb prepričana, da je splošno gledano ljudem težko vreči stvari stran.

»Različne stvari prinašajo in iz različnih razlogov. Včasih mora kdo na hitro izprazniti stanovanje, drugi prinašajo kos za kosom. Različno se soočajo z oddajo predmetov po smrti lastnikov, tudi zelo različno vrednotijo stvari. Včasih mi rečejo, da je nekaj za stran, a meni sploh ni videti tako, v nekaterih primerih pa že od daleč vidim, da nekaj ne bo uporabno, oni pa so prepričani, da bo še nekemu služilo. Tako vidiš, kako različno živimo, kako pestro je življenje,« opiše šivilja, ki jo najbolj osreči, če v oddajo stvari vključijo otroke.

Čeprav je z novejšimi reči manj dela, pa v centru ponovne uporabe niso prav nič srečni, ko prispejo. »Še vedno me šokira, ko dobim v roke povsem novo stvar, še z garancijo, zapakirano. Očitno je, da je bila nedavno kupljena nepremišljeno,« sklene mojster z elektrotehničnega oddelka **Dragan Belić**, razočaran nad brezglavim potrošništvom. S svojim delom je drugi strani zelo zadovoljen, sploh ko vidi, kako se zbiratelji raznežijo ob vsaki novi najdbi. Da z vračanjem reči v novo življenje opravlja plemenito delo, pa mu je jasno tudi, ko vidi, kako njihove dostopne cene mnogim olajšajo življenje v današnji dobi izobilja, ki pa ga nismo deležni vsi enako. x

»Ni treba staro vedno zavreči in kupovati novo, iz starega se lahko marsikaj naredi. Morda res nima vsakdo te žilice, smo pa za to mi tukaj,« pravi oblikovalka Jančičeva, ki trgovinico opremlja v nostalgčno-romantičnem duhu.